

Oktobervandring på Söder

Höstens sista vandring gick på östra Södermalm. Vi 36 SPFare tog pendeln till Odenplan, där vi åkte upp med rulltrappan direkt till den gröna T-banan, som tog oss till Medborgarplatsen. Eftersom det var lite kyligt smakade det gott med kaffe med tilltugg på Café Söder.

Medborgarplatsen

Tidigare låg sjön Fatburen på Södra stationsområdets plats. Sjön fylldes igen när Södra station, Stockholms första järnvägsstation anlades 1860. Torget bredvid stationen fick namnet Södra Bantorget. Medborgarhuset byggdes 1939 och då döptes platsen om till Medborgarplatsen 1940. Medborgarhuset innehåller bl.a. Forsgréniska badet benämnt efter gåvodonatorn Carl Robert Forsgrén.

På den östra fasen mot Götgatan finns ett byggnadsur och ett klockspel med sju malmklockor som dagligen kl. 12.00 spelar melodin "Söderklockornas melodi och timlåten". Melodin är specialkomponerad av Ture Rangström 1940.

Vår vandring fortsatte längs Götgatan, som under alla tider varit en av Stockholms viktigaste utfartsleder. Vi passerade f.d. Skatteskrapan, som i folkmun kallades Barskrapan, och som ligger i kvarteret med det passande namnet Gamen. Numera innehåller detta 26 våningar höga hus studentbostäder och längst upp i huset kan man besöka restaurangen tillika baren "Himlen". Vi gick vidare längs Katarina Bangata, som har fått sitt namn efter planerna på att anlägga en järnväg längs gatan. Av detta blev dock intet och numera kan man gå i den vackra allén, som kantas av 93 lönnar.

Granne med Katarina Bangata ligger ett kvarter, där de äldsta delarna är från 1600-talet. Här var på 1700-talet ett kronobränneri och på 1800-talet epidemisjukhus för smittkoppsjuka. Sjukhuset avvecklades 1933. Husen renoverades på 1960- och 90-talen och är idag bostäder och konstnärsateljéer.

Vi rundade kvarteret och fann till vår förtjusning en lekpark som kallas Bryggartäppan. Den lilla parken är en gammal fruktträdgård som skapar en liten fickpark i stenstaden. I början av 2010-talet skapade konstnären Tor Svae här en annorlunda lekmiljö. Han hade inspirerats av P.A. Fogelströms roman "Mina drömmars stad" och byggde en liten lekpark som berättar om Stockholm förr i tiden.

Lekplatsen "Bryggartäppan"

Efter en kort promenad kom vi fram till monumentet över Nacka Skoglund, vars barndomshem var på Katarina Bangata 42. Monumentet heter "Vi ses vid målet". På bilden ser vi Nacka sparka till en boll och strax bredvid finns ett mål, där bollen sitter i krysset. På den andra bilden klackar Nacka bollen.

En annan av våra berömda personer från Södermalm har också fått en skulptur och dessutom ett eget torg, Greta Garbo torg. Greta Gustafsson föddes på Blekingegatan och konstnären Thomas Qvarsebo har gjort ett porträtt i lackerat stål inramat av en filmruta. Konstnären vill visa filmstjärnan såsom vi minns henne – i svartvitt.

Vid Nytorget passerade vi en rad 1700-talshus. Här uppfördes på sent 1600-tal en textilfabrik av klädesfabrikören David Young från Skottland. Fabriken fick senare namnet Malongen. Idag används dessa byggnader till konstnärs-ateljéer.

1700-bebyggelse vid Nytorget

På vår promenad kom vi så småningom fram till Werner Groens malmgård. Groen var vinhandlare och ägde gården i början av 1700-talet. Hit kom Elsa Borg 1879 och ledde en social verksamhet, där hon utbildade kvinnor som skulle hjälpa nödställda. Man inrättade systugor, skyddshem för fallna kvinnor och ett sjukhem. Elsa Borg kallades för Vita Bergens drottning. Idag bedrivs här en mindre handelsträdgård med försäljning av snittblommor, diverse frukt m.m. Här finns också ett litet café och vid jultid har man julmarknad. Anläggningen förvaltas av antroposofier från Järna.

Efter en promenad i det oväntade regnet kommer vi fram till Barnängens område. Namnet kommer från att man på 1500-talet tänkte bygga ett barnsjukhus mellan Vita bergen och Hammarby sjö. Men av detta blev i stället Barnängens manufakturverksamhet i slutet av 1600-talet, där det syddes bl.a. uniformer. Fabriken lades ner efter 130 år och nu blev det skola. Nu kom tidningsmannen Lars Johan Hierta och startade tillverkning av siden, bomull och andra tyger. Han importerade mekaniska vävstolar från England och använde ångmaskiner för kraften. På 1860-talet upphörde verksamheten och därefter kom Stockholms Bomullsspinneri och Väfveri AB.

Strax bredvid textilverksamheten låg Faggens krog, som Bellman skildrar i Fredmans epistel nr 55.

Nu bar det upp för Vita bergen till Friluftsteatern, som under sommaren används av Stockholms Parkteater. Här finns också en mindre musikpaviljong som är över 100 år gammal. På denna Friluftsteater har bl.a. Carl-Anton framträtt med sina föreställningar med gäster med vissa uppehåll somrarna 1981- 1995.

Vi går nedför teaterkullen och sedan vidare upp till Sofia kyrka, som invigdes 1906. Här hann vi med ett besök innan vi gick mot puben The Big Ben på Folkungagatan, där vi avslutade dagens vandring med en god lunch.

Text: Eva Lidö

Foto: Rolf Adolfsson, Gert Lidö